

Arbejdsplatforme sænker løn- og arbejdsvilkår, særligt for skærmarbejde

Cevea har undersøgt en række brugerprofiler på Upwork, Happy Helper og Worksome; en international og to danske arbejdsplatforme. Særligt den største internationale platform Upwork adskiller sig ved, at mange laver skærmarbejde – altså arbejde på computer – til en lav løn. Generelt befinder mange arbejdstagere på platformene sig i den lave ende af lønskalaen, hvor der er risiko for, at man ikke kan opretholde en normal indtægt og levestandard i Danmark. Arbejdsplatformene opererer generelt set på et ureguleret marked uden overenskomster og kollektiv aftaleret. Verdens første platformsøkonomiske overenskomst, der blev indgået i april mellem Hilfr og 3F, kan varsle nye tider i Danmark.

Analysen viser:

- Arbejdstagere på platforme udbyder typisk deres arbejde til en lavere løn, end hvad de kunne få som fastansat udenfor platformene. Samtidig udbyder et fåtal af specialiserede og positivt anmeldte arbejdstagere deres arbejde for en relativ høj løn.
- Der er en tendens til, at løn- og arbejdsvilkår særligt presses når det arbejde der udføres er skærm- og computerarbejde, der kræver kompetencer på mellem- og højt niveau. Det er således ikke for de typiske lavtlønsjob, at lønningerne sænkes mest, men for danske job for middelklassen.
- På platformen Happy Helper udfører personer rengøringsarbejde i private hjem, typisk til en løn der på månedsbasis ligger 2.000 kr. under en løn på overenskomst for rengøringsassistenter.
- Den normale timetakst er 576 kr. på Worksome og 127 kr. på Upwork. Journalistforbundet vejleder til sammenligning i en timetakst på 875 kr. til freelancere, hvilket er markant højere end hvad virksomhederne på arbejdsplatformene betaler dem, der udfører arbejde for dem.
- Arbejdstagerne på arbejdsplatformene er ikke garanteret et vist antal timer. De vil ofte ikke kunne fakturere 37 timer ugentligt og må forventes at supplere med andre indtægtskilder for at opnå en almindelig levestandard som privatansat i Danmark.
- Nye studier af arbejdsplatforme viser, at virksomhederne i høj grad har magt til at fastsætte priserne, og at udbuddet af arbejdskraft kun reduceres med 1 pct., når lønnen reduceres med 10 pct.

KONTAKT

Malte Nyfos Mathiasen,
mnm@cevea.dk

FORFATTERE

Malte Nyfos Mathiasen
Ask Bo Larsen
Emma Steffensen Bach

NOTAT

Tema: Ulighed
Publiceret d. 28. september
2018

CITAT

*Nærværende rapport må kun
citeres med udtrykkelig
kildehenvisning til Cevea.*

PLATFORME SKABER STØRRE ULIGHED PÅ LØN OG VILKÅR

Cevea undersøger i dette analysenotat priser og arbejdsforhold gennem observationer af brugere på arbejdsplatforme. Metoden er beskrevet sidst i notatet.

Platforme for arbejdskraft har vidt forskellige arbejdsforhold og deraf følgende priser for udbudt arbejdskraft. De to forhold undersøger denne analyse ved at gennemgå to danske og en international platform med arbejdskraft, der udbydes fra Danmark. En oversigt kan ses i skemaet.

	Arbejdstyper	Profiler	Udbudt timeløn i kr.
Worksome	Konsulentarbejde på områder som ledelse, økonomi, IT og salg	Højtuddannet, højt specialiseret, erfaring inden for branchen.	Normal timepris: 576 Lønspænd: 144-2208
Upwork	Oversættelse, søgeordsoptimering, journalistik, webdesign mm.	Blandet. Nogle højt specialiserede, andre uden særlige kvalifikationer.	Normal timepris: 127 Lønspænd: 30-1708
Happy Helper	Rengøring	Studerende, unge på sabbatår, udlændinge.	Normal timepris: 150 Lønspænd: 125-220 Estimeret månedsløn: 24.050 Løn efter overenskomst: 26.049

NB: Journalistforbundet vejledende vilkår for freelancearbejde angiver 875 kr. i timetakst for arbejde, der tilnærmelsesvis er sammenligneligt med Upwork og Worksome

Den udbudte normale timepris er markant lavere på platformene, end hvad Journalistforbundet vejleder i som timetakst for freelancearbejde. Lønnen er særligt lav for det computerarbejde der laves på den internationale platform Upwork, og det fremgår også, at lønnen typisk er lavere end for rengøringsarbejde på Happy Helper. Det er bemærkelsesværdigt.

Koblingen mellem udbud og efterspørgsel på arbejdskraft må forventes at forandre sig på platforme. Det kan skabe et nedadgående pres på lønnen, idet der er et hastigt stigende udbud af arbejdskraft, og de fleste arbejdsplatforme har et overskud af arbejdstagere i forhold til arbejdsgivere. Samtidig gør platformene det enkelt at hyre den billigste og mest fleksible arbejdskraft. Senest har forskere dokumenteret, at virksomheder (købere af arbejdskraft) har monopsoni på platforme. Det vil sige, at virksomhederne har en stor købemagt og i høj grad kan sætte priserne. Ved forskernes eksperiment- og observationsstudier fører en nedgang i løn på 10 pct. kun til en nedgang på 1 pct. i udbuddet af arbejdskraft¹.

Særligt på Upwork konkurrerer man på et stort internationalt arbejdsmarked. Men for de andre platforme konkurrerer man også på et nyt og anderledes arbejdsmarked end det ordinære danske med fastansættelser. Her er løn og arbejdsvilkår ofte dårligere, og man er ikke sikret en kontrakt med et minimum af timer til at opretholde en dansk levestandard. For arbejdstagerne betyder det, at det kan være svært at komme ind på arbejdsmarkedet for platformsøkonomi og få jobs, hvis man ikke udbyder sine arbejdstimer til en lav løn.

¹[Arindrajit Dube, Jeff Jacobs, Suresh Naidu, Siddharth Suri \(2018\), Monopsony in online labour markets](#)

Til gengæld har arbejdstagere på platforme gode muligheder for at tilpasse deres arbejdstid- og sted efter deres behov, samt vælge hvor og med hvad de vil arbejde. For de mest specialiserede og efterspurgte sælgere af arbejdskraft kan timelønnen blive relativt høj, fx 1708 kr. på Upwork og 2208 kr. på Worksome. Dertil fremhæver platformene arbejdstagere, som andre købere af arbejdskraft har anmeldt godt, og de får så bedre muligheder for at få høj løn og nye jobs. Det peger i nogen grad på en superstar-effekt på platformene, hvor enkelte arbejdstagere opnår en meget høj løn.

WORKSOME: HØJTUDDANNEDE TIL KONSULENTARBEJDE

På den danske platform Worksome er det især højtuddannede, der tilbyder konsulentarbejde for virksomheder, og det afspejler sig i lønningerne og profilerne på platformen.

Timeprisen, som arbejdstagerne udbyder arbejde for, varierer mellem 144 kroner og 2.208 kroner. Det skal nævnes – og det gælder for alle platformene – at der er stor forskel på udbudspris og så den pris, som arbejdstagerne rent faktisk får for deres arbejde. Det kan være et resultat af forhandling mellem arbejdstager og arbejdsgiver. Worksome tager 4 pct. i provision.

I gennemsnit er udbudsprisen per arbejdstime 592 kroner, mens mediantimeprisen, den mest normale timepris, ligger på 576 kroner per udbudt time. Mange sælgere af arbejdskraft kræver markant højere betaling end på de andre platforme, men lønnen er stadig betydelig lavere end Journalistforbundets vejledende vilkår for freelancearbejde på 875 kr. i timen

De personer, der udbyder deres arbejde til de højeste priser på platformen, opnår en løn, der opvejer de økonomiske eksternaliteter, som platformen ikke dækker, f.eks. manglende pension. Dog kan det være metodisk problematisk at sammenligne arbejdstagere/freelancere på platforme med klassiske arbejdstagere under andre forhold, bl.a. fordi arbejdstagere på platforme ofte ikke forventer at fakturere timer svarende til en fuldtidsstilling.

Profilteksterne og kompetencebeskrivelserne hos arbejdstagerne understreger, at flere arbejdstagere har mange års erfaringer i virksomheder inden for branchen, og deres sprog er fagligt og med mange begreber, som kun bruges i deres specifikke branche. For eksempel støder man på udtryk og ledelsesbegreber som SCRUM master, Agil ledelsescoaching og change management i en stor del af kompetenceprofilerne. Dermed signalerer profiltekster og kompetencebeskrivelser, at arbejdstagerne er velkvalificerede og certificerede.

På platformen er der ca. dobbelt så mange mænd som kvinder, og de fire branchebeskrivelser på platformen er 1) Økonomi, ledelse og administration, 2) Salg, marketing og kommunikation, 3) IT, software og data og 4) Teknik, ingeniør og arkitektur.

UPWORK: BLANDEDE INTERNATIONALE OPGAVER

Den internationale platform Upwork formidler opgaver, der kan laves hjemmefra via en computer. Profilerne på arbejdstagerne fremstår mindre specialiserede end på Worksome, og man kan derfor antage, at opgaverne er mere afgrænsede eller kræver mindre kommunikation mellem arbejdstager og arbejdsgiver.

De mest almindelige typer arbejde, som danske arbejdstagere udbyder på Upwork er oversættelse, hjemmesidedesign og søgeordsoptimering. Dog er der også enkelte profiler, der tilbyder større konsulentopgaver indenfor strategi, og deres lønforslag ligger tættere på profilerne på Worksome end for de andre profiler på Upwork.

Udbudsprisen for en arbejdstime på Upwork er i gennemsnit 225 kroner og spænder bredt fra 30 kroner til 1708 kroner. Dog ligger størstedelen mellem 48 og 240 kroner i udbudspris. Medianlønnen er 127 kroner. Dermed udbyder langt de fleste arbejde til en lavere pris end den noget højere gennemsnitsløn på platformen – og langt under Journalistforbundets vejledende vilkår for freelancearbejde på 875 kr.

Det er bemærkelsesværdigt at de udbudte timelønninger i nogle tilfælde er så lave. Det tyder på, at danske brugere konkurrerer på lønnen med udlændinge fra lande med et lavere lønniveau, eller at plattformsarbejdet sætter et hidtil uset pres på danske lønninger for skærmarbejde.

Nogle personer er kun blevet hyret enkelte gange for små beløb via platformen, mens den største indtjening for en enkelt person via tjenesten er mere end 1.000.000 kroner. Dette indikerer, at størstedelen ikke har platformen som en betydningsfuld indtægtskilde. Det understreges også af, at der er flere studerende på platformen, som især udbyder oversættelsesarbejde.

Gennemsnitligt har profilerne haft 36 jobs hver, hvoraf 15 var timelønnede og 21 var til en fast aftalt pris. Med 61 procent er der en overvægt af mænd på platformen. Det kan skyldes, at de opgaver, der primært formidles gennem Upwork, er inden for brancher, der traditionelt set er mandsdominerede. En tredjedel af de kompetencer, der reklameres med, vedrører softwareudvikling.

Generelt var profilerne mindre gennemarbejdede på Upwork end på Worksome. På flere profiler var det svært at se, hvad det præcis var for en service, de udbød. Disse sælgere af arbejdskraft havde kun udført meget lidt arbejde via platformen. Mange laver altså en hurtig profil uden at bruge platformen som en primær indtægtskilde. Sproget i profiltjekterne er meget blandet – nogle er tekniske som på Worksome, mens at andre mangler fyldestgørende information. Nogle brugere beskriver i dybden deres kompetencer og erfaringer, mens at andre blot skriver, hvilken type arbejde, de udbyder.

HAPPY HELPER: KORTERE UDDANNEDE TIL RENGØRING

Happy Helper er en dansk platform, som udelukkende udbyder rengøring. Det samme gør platformen Hilfr, mens platforme som Meploy og Cleady også bruger en type arbejdskraft, der traditionelt befinder sig i den lave ende af lønskalaen.

Gennemsnitslønnen udbydes til 161 kroner, mens medianlønnen ligger på 150. Dermed er medianlønnen lidt højere på Happy Helper end på Upwork. Spændet mellem den højeste og den laveste lønnede er markant mindre på Happy Helper end på de andre platforme, hvilket ikke er overraskende, fordi arbejdstagerne yder en mere sammenlignelig ydelse, rengøring. Spændet ligger på 125 til 220 kroner i timen på Happy Helper.

Hvis man sammenligner lønnen på Happy Helper med en løn på overenskomst for rengøringsassistenter, så vil månedslønnen være 2.000 kr. lavere på Happy Helper. På Happy Helper kan man forvente 24.050 kr. om måneden (160,33 x 150 kr.), mens at man efter overenskomst for rengøringsassistenter kan forvente 26.049 kr.² Samtidig kan man ikke forvente, at arbejdstagere på Happy Helper kan opnå at fakturere 37 timer ugentligt, bl.a. fordi der går tid til transport og vil være tid, hvor der ikke er arbejde at få. Derfor vil deres udbetalte månedlige løn sandsynligvis være markant lavere end 24.050 kr.

Det lave lønniveau kan medvirke til, at det primært er studerende, ufaglærte, udlændinge og andre på kanten af arbejdsmarkedet der sælger deres arbejdskraft her. Dermed er arbejdstagerne enten personer, som har behov for at supplere deres indkomst med fleksibelt arbejde, eller personer der har svært ved at finde arbejde inden for deres felt – eller ikke kan finde tilstrækkeligt med arbejdstimer som følge af sproglige, kulturelle eller uddannelsesmæssige barrierer.

Flere arbejdstagere har ikke uddybet deres service i profiltteksterne på samme måde som på de andre platforme. Flere har undladt at skrive en profilt tekst, hvilket ikke er tilfældet for nogen af de andre platforme, og nogle skriver f.eks. blot, at de er studerende. Enkelte lægger vægt på tidligere erfaringer, men de fleste understreger oftere deres personlighed og deres glæde ved rengøring. Flere understreger deres personlighed ved at bruge smileys og skrive i et mere hverdagsagtigt sprog. Det kan tolkes som, at arbejdstagerne er bevidste om, at de indgår i en mere privat relation og serviceydelse med deres arbejdsudbydere, når de bliver lukket ind i private hjem.

Som den eneste af de tre platforme er et stort flertal af profilerne kvinder. Blot 18 procent af profilerne er mænd.

SÅDAN HAR VI BEREGNET TALLENE

De udtagne profiler udgør et sample fra hver platform. Data er aflæst og indhentet fra

² <https://www.loenoverblik.dk>

platformenes hjemmesider omkring årsskiftet 2017/18.

- **Worksome:** 207 profiler i alt. Hver 25. profil i hver branche er udvalgt til analysen.
- **Upwork:** 48 profiler er udvalgt ud fra kriterier om, at arbejdstageren skal have tjent minimum 1 \$, være danske og tale danske og have arbejdet indenfor de seneste 2 mdr. (pr. 9. januar 2018).
- **Happy Helper:** 44 profiler udvalgt på baggrund af at have mindst 10 anmeldelser.

Der er en vis usikkerhed forbundet med samplen, da det ikke er muligt at udtrække dem på samme vis. Samplens lille størrelse gør også, at resultaterne er behæftet med en vis usikkerhed.

Udbudspriserne for timeløn er udregnet efter at platformene har taget deres andel fra arbejdstageren. Happy Helper tager typisk 20 pct. oveni lønnen. Upwork indregner 20 pct. gebyr i lønnen. Worksome tager 4 pct. i provision. Der er stor variation i hvor meget platformen tager af lønsummen, og om de både tager fra sælgeren af arbejdskraft og køberen af arbejdskraft.

Et væsentligt forbehold er, at løn/honorar er udbudt timepris og ikke nødvendigvis realiserede timepriser. Det bemærkes, at der ikke direkte kan sammenlignes mellem almindelig ansættelse og løn for freelancearbejde- og arbejdsopgaver på platforme, bl.a. fordi arbejdstagere på platforme oftest selv skal hensætte midler til pension, understøttelse, barsel mv.